

בתי המשפט

פ 001126/00		בית המשפט המחוזי בירושלים	
18/05/2003		בפני: כבוד השופט יהונתן עדיאל	

בעניין:

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד איריס אכמון
מרשות ההגבלים העסקיים

המאשימה

- נ ג ד -

1. אברהם (בן שבתאי) בלילי

ע"י ב"כ עו"ד יוסף גבאי

2. ג'אן (בן משה) מנשהפור

4. אורי (בן דניס) אנסבכר (ההליכים עוכבו)

ע"י ב"כ עו"ד שלומית גבירצמן

5. אמוץ (בן מרדכי) טפרברג (ההליכים עוכבו)

ע"י ב"כ עו"ד יאיר עשהאל

הנאשמים

החלטה

1.1. המאשימה מבקשת להגיש את הודעתו מיום 28.9.98, של העד אורי אנסבכר בפני חוקר רשות ההגבלים העסקיים, כראיה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות.

2.2. על-פי סעיף זה ניתן להגיש אמרת חוץ של עד, לרבות הודעה שמסר בחקירה על-פי דין, כראיה לתוכנה בהתקיים שלושה תנאים: מתן האמרה הוכחה במשפט; נותן האמרה הוא עד במשפט וניתן לצדדים הזדמנות לחקרו; העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או שהעד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תוכנה.

3.3. המחלוקת בין הצדדים נפלה לגבי השאלה, האם האמרה שונה, בפרטים מהותיים, מעדותו של העד. בהמשך אתייחס לאותם עניינים, בהם נפלו, לטענת ב"כ המאשימה, סתירות מהותיות בין ההודעה לבין העדות.

4.4. נושא אחד בו נפלו סתירות בין ההודעה לבין העדות, לטענת המאשימה, הוא נושא הזכות הבלעדיות של השותפות כלפי הספק המצרי של הלולבים. בהודעתו מסר העד על קיומה של בלעדיות לא כתובה לפיה הספק המצרי התחייב למכור

5. 5. בעניין זה מקובל עלי, שנפלה סתירה בין האמור בהודעת העד לבין דבריו בעדותו. אם זאת, לא שוכנעתי שמדובר בסתירה מהותית, שיש לה משמעות של ממש לגבי הוכחת האישומים המיוחסים לנאשמים.

6. 6. הסתירה השנייה, עולה, לטענת המאשימה, מכך שבהודעתו אמר העד שהשותפות החליטה לדרוש תשלום במזומן עבור הלולים. ("החלטנו על דרישת תשלום מזומן מהסיטונאים", עמ' 10, ש' 327). בעוד שבעדותו בבית המשפט הוא אמר שהשותפות הביעה רצון לדרוש מזומן (הרצון המקורי היה, עד כמה שהדבר מתאפשר למכור סחורה במזומן", עמ' 260, ש' 8-9). בתגובתה לטענותיה של באת כוח המאשימה בנושא זה, הוסיף העד והסביר, כי "במסגרת הרצון החלטנו לבקש באופן כללי בהתחלה מזומן".

7. 7. לאור תשובות אלה של העד, אינני סבור שההבדל בין דברי העד בהודעתו לבין דבריו בעדותו הוא הבדל מהותי.

8. 8. בעדותו הסביר העד שהלולים אשר נמכרו על ידי השותפות לאחד בשם אריאלי במחיר של \$1.05, נמכרו במסגרת של מעין עסקת חליפין, תמורת אתרוגים והדסים, דבר אשר הסביר את מחירם. הסבר זה סותר, לטענת ב"כ המאשימה, את דבריו בהודעתו, שם נאמר כי המחיר שנקבע באותה עסקה, נבע מכך שדובר בהסכמה שנעשתה עוד לפני הקמת השותפות. לעניין זה, טוענת באת כוח המאשימה, חשיבות לאור קו הטיעון של המאשימה, לפיו המחירים שנקבעו על ידי השותפות גבוהים מהמחירים שהנאשמים גבו קודם להקמת השותפות.

9. 9. לאור הסברים אלה של באת כוח המאשימה מקובל עלי שבעניין זה נפלה סתירה מהותית בין דברי העד בהודעתו לבין דבריו בעדותו.

10. 10. נושא נוסף שלגביו נפלה, לדברי המאשימה, סתירה מהותית בין דבריו של העד בהודעתו לבין עדותו בבית המשפט, נוגע להשפעת המחירים שנקבעו על ידי השותפות על מחיר השוק של הלולים. לעניין זה נשאל העד בהודעתו: "האם השותפות היא הגוף שעל פיו נקבעים המחירים בשוק?". תשובתו הייתה: "ללולי אל-עריש כן, ללולים בכלל לא". בעדותו בבית המשפט אמר העד, במענה לשאלה באיזו מידה השפיעה השותפות על מחירי לולי אל-עריש, שקשה לו להעריך זאת,

11. 11. לאור תשובות אלה של העד, שאינן עולות בקנה אחד זו עם זו, ואף אינן עולות בקנה אחד עם דבריו בהודעתו במשטרה, אני סבור שבעניין זה אכן נפלה סתירה מהותית בין דבריו של העד בהודעתו לבין דבריו בעדותו.

12. 12. מוסיף הסנגור וטוען בעניין זה, ש"המדינה לא מייחסת לנאשמים בכתב האישום כבילה במחיר, במובן זה שהם גרמו לעליית מחירים או הכתיבו את מחירי השוק"?

13. 13. באת כוח המאשימה טוענת, בתגובה לטענה, שבכתב האישום אמנם לא נטען, שההסדרים גרמו להעלאת מחיר השוק, אך התביעה התבססה על סעיף 2א לחוק, שמדבר על פגיעה בתחרות. בנוסף, היא טוענת, שהנאשמים עצמם העלו טענות הגנה, לפיהן ההסדרים הכובלים לא גרמו לפגיעה בתחרות, וכדי לסתור טענות הגנה אלה, התביעה רשאית להוכיח שכן נגרמה עליית מחיר בשוק. טענה שלישית של באת כוח המאשימה, היא שלעניין העלאת המחיר תהא נפקות בשלב הטיעון לעונש, אם יגיע, ולכן ראוי להוכיחו כבר עתה.

14. 14. אכן, בכתב האישום אין טענה על כך שההסדרים הכובלים המיוחסים לנאשמים גרמו בפועל לעליית מחיר השוק. יתירה מזו, ביצוע ההסדר הכובל, כמו גם התוצאות שנבעו מהביצוע, אינם חלק מיסודות העבירה (ע"פ 7399/95 **נחושטן תעשיות בע"מ נ' מ.י.** פ"ד נב(2) 105). לפיכך, מלכתחילה, אין חובה לכלול עובדות אלה, הנוגעות לביצוע, בכתב האישום ת"פ 385/98 **מ.י. נ' טגר בע"מ ואח'**, דינים מחוזי לב(6), 649).

15. 15. מאידך, העובדה שבעקבות ההסדר עלה מחיר השוק, עשויה לשמש ראיה להוכחת הטענה שמדובר בהסדר "העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים" כמשמעותו של ביטוי זה בסעיף 2(א) לחוק. ראיה כזאת מותר לכלול בכתב האישום. כך מציין בעניין זה השופט קדמי בספרו: "עם זאת, אין מניעה להציג עובדות המהוות "ראיות נסיבתיות", לאמור, עובדות שמכוחן יתבקש בית המשפט לקבוע את קיומן של העובדות המהוות את העבירה". (**על סדר הדין הפלילי**, חלק שני, עמ' 581; ע"פ 385/98 לעיל).

16. 16. עדיין עולה השאלה, האם המאשימה חייבת לכלול ראיות בכתב האישום. התשובה לשאלה זו נגזרת מהשאלה באיזו מידה תקופת הגנתם של הנאשמים עקב העדר אזכור בנושא זה בכתב האישום. לעניין זה נקבע בהחלטה בת"פ 385/98 הנזכרת לעיל כי:

"... אם, וככל שבדעת המאשימה להציג ראיות קונקרטיות המוכיחות את ביצוע ההסדרים הכובלים, כי אז, מקובל עלי שכל המאשימה ליתן על כך פירוט, ולו בקווים כלליים".

17. 17. הטענה שלא זו בלבד שההסדר הכובל בוצע, אלא שבעקבות הביצוע עלה מחיר השוק, היא טענה בנושא מהותי שלא ניתן להוכיחה בהעדר התייחסות לעניין זה בכתב האישום.

18. 18. אינני מקבל בהקשר זה את טענת המאשימה, שעצם הייחוס לנאשמים של העבירה לפי סעיף 2(א) לחוק, שאחד מיסודותיה הוא שההסדר "עלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים", מאפשרת למאשימה להציג ראיות המוכיחות יסוד זה של העבירה, בלא לאזכר בכתב האישום. אין לקבל גם את הטענה, שלאור העובדה שנושא זה עשוי להיות רלבנטי לשלב הטיעון לעונש, מותר להציג לגביו ראיות כבר בשלב זה.

19. 19. מקובל עלי, עם זה, שככל שהנאשמים עצמם מבקשים להוכיח שההסדר המיוחס להם לא פגע או לא עלול היה לפגוע במחיר השוק, ראוי לאפשר גם למאשימה להביא בעניין זה ראיות מטעמה.

20. 20. בשלב זה קווי ההגנה של הנאשמים לא פורטו על ידם. אולם, שאלות רבות שהוצגו, הן על ידי המאשימה והן על ידי הנאשמים ובאי כוחם, התייחסו למחיר הלולבים ששרר בפועל בשוק באותה תקופה. חלק מהשאלות התייחסו אף לכוחה של השותפות להכתיב את מחירי השוק. לדוגמא: העד יואל זיו נשאל ע"י ב"כ הנאשם 1: "על רקע הגודל של השוק, דיברנו על כמעט מיליון ללובים לעומת סדר גול של 30 אחוז שהחזיקה השותפות, על רקע הכוח של הקניינים בענף, אתה מעריך שהייתה יכולת לשותפות להכתיב מחירים?". תשובתו הייתה: "אני לא יודע אם היה להם את הכוח או לא. העובדה, בשורה התחתונה, שהמחיר היה 7.5 ש"ח (עמ' 22-23). העד נתנאל ארנון נשאל, האם המחיר שקבעה השותפות מול הסוחרים השפיע על מחיר השוק לצרכנים (עמ' 210). שאלות אחרות של ב"כ הנאשם 1 התייחסו לחלקה של השותפות בשוק (חקירתו של אשד אריה, בעמ' 45, חקירתו של מנקי איתן בעמ' 63-64 וחקירת הרב רביץ, בעמ' 152), ומסתבר שגם מטרתן של שאלות

21. 21. לאור האמור, אני מתיר הגשתה של הודעת העד על פי סעיף 10א לפקודת הראיות, אך זאת בהתייחס לנושאים הנזכרים בסעיפים 8 ו-10 בלבד.

ניתנה היום, טז' באייר תשס"ג (18 במאי 2003), במעמד ב"כ המאשימה, הנאשמים ובאי-כוחם.

י' עדיאל, שופט